

ET KEJSERLIGT BUDSKAB

Kejseren har – forlyder det – sendt et budskab til dig, den enkelte, den elendige undersåt, den uanselige skygge, der fra den kejsrerlige sol er flygtet til det fjerneste fjerne, ja netop til dig har kejseren fra sit dødsleje sendt et budskab. Sendebudet lod han knæle ned ved sit leje og hviskede budskabet i hans øre; så stærkt lå det ham på sinde, at han forlangte selv at høre det gentaget. Med et nik bekræftede han, hvad sendebudet havde hvisket. Og for øjnene af alle dem, der stod som tilskuere til hans død – alle spørrende vægge brydes ned og på de vidt og højt svungne fritrapper står i en rundkreds rigets store mænd – for øjnene af dem alle sendte han budet af sted. Ufortøvet har han begivet sig på vej, en kraftig, utrættelig mand; snart med den ene, snart med den anden fremstrakte arm baner han sig vej gennem mængden; møder han modstand, peger han på sit bryst, hvor solens tegn er; han kommer også let fremad, let som ingen anden. Men mængden er så stor; dens boliger får aldrig ende. Om åbent land lå foran ham, hvor ville han da ikke flyve af sted, og snart skulle du nok høre hans nævers djærve slag på din dør. Som det er nu, hvor nytteløse er da hans anstrengelser; stadig presser han sig frem gennem gemakkerne i det inderste palads; aldrig lægger han dem bag sig; og om det lykkedes ham, intet ville dog være vundet; ned ad trapperne måtte han stride sig frem; og om det lykkedes ham, intet ville dog være vundet; gaderne måtte han trave igennem; og efter gaderne det andet omsluttende palads; og atter trapper og gårde; og atter et palads; og således fremdeles i årtusinder; og om han endelig kom styrtende ud ad den yderste port – men aldrig, aldrig vil det kunne ske –, ligger først residensstaden foran ham,

verdens midte, højt på et bjerg af bundfald. Her trænger ingen igennem, og slet ikke med en døds budskab. – Men du, du sidder ved dit vindue og drømmer om det, når aftenen kommer.

FAMILIEFADERENS BEKYMRING

Nogle siger, at ordet Odradek kommer fra slavisk, og søger på dette grundlag at gøre rede for ordets dannelse. Andre er af den opfattelse, at ordet egentlig er tysk og kun påvirket af slavisk. Men det usikre i begge tyndninger lader vel med rette formode, at ingen af dem holder stik, især da man hverken ved den enes eller den andens hjælp kan finde frem til ordets betydning.

Naturligvis ville ingen give sig af med sådanne studier, hvis der ikke virkelig fandtes et væsen ved navn Odradek. Ved første blik tager det sig ud som en flad stjerneformet trådspole, og faktisk synes det også at være betrukket med tråd; dog turde der kun være tale om afrevne, gamle sammenknyttede, men også sammenflettede trådstykker af vidt forskellig art og farve. Det er nu heller ikke bare en spole, thi fra stjernens midte udgår der en lille tværstav, som i en ret vinkel er forbundet med endnu en lille stav. Ved hjælp af denne sidstnævnte stav på den ene side og en af stjernens strålespidser på den anden, kan det hele stå på højkant ligesom på to ben.

Man kunne være fristet til at tro, at denne skabning engang i fortiden har haft en eller anden formålstjenlig form og at den nu bare er gået i stykker. Men dette synes ikke at være tilfældet; i det mindste er der ingen egentlige holdpunkter for en sådan opfattelse; der er tilsyneladende ingen brudflader eller ansatser, der kunne tyde på noget sådant; det hele forekommer visse- meningsløst, men dog i sin art velafrundet. At sige noget nærmere er i øvrigt umuligt, da Odradek er overordentlig mobil og slet ikke til at fange.

Den opholder sig skiftevis på loftet, på trappeopgangen, på gangene, i korridoren. Der kan tit gå hele måneder uden

at den lader sig se; så har den vel for en tid slået sig ned i andre huse; men det slår aldrig fejl at den vender tilbage til vores hus. Somme tider, når man træder ud ad døren og den netop står og læner sig til trappegelænderet nedenfor, kan man have lyst til at indlede en samtale. Naturligvis undgår man at stille den vanskelige spørgsmål, man behandler den – allerede dens diminutive størrelse forleder en til det – som et barn. „Hvad hedder du så?“ spørger man. „Odradek,“ siger den. „Og hvor bor du?“ „Uden fast bopæl,“ siger den og ler; men det er kun en latter af den slags, som man kan frembringe uden lunger. Det kan f. eks. lyde som raslen i nedfaldent løv. Dermed er konversationen for det meste til ende. Og for resten er det ikke altid muligt at få disse svar; tit kan den være stum i lang tid, stum som det træ den synes at bestå af.

Jeg spørger forgæves mig selv, hvad der skal blive af den? Kan den mon dø? Alle, der dør, har indtil da haft en slags formål, en slags funktion, og det har taget livet af dem; det holder ikke stik i Odradeks tilfælde. Skulle det altså være muligt, at den engang med sytråd slæbende efter sig vil rulle ned ad trappen for fødderne af mine børn og børnebørn? Efter alt at dømme skader den jo ikke nogen; men den tanke, at den ligefrem skulle overleve mig, volder mig næsten smerte.

ELLEVE SØNNER

Jeg har elleve sønner.

Den første er meget uanselig af ydre, men alvorlig og klog; dog, skønt jeg holder af ham som af alle mine andre børn, sætter jeg ham alligevel ikke særlig højt. Hans tankegang synes mig for enkel. Han ser ikke til højre eller til venstre og heller ikke ret langt; i sin lille tankekreds løber han bestandig rundt eller kører snarere i ring.

Den anden er smuk, slank, velbygget; det er en fryd at se ham stå i fægtestilling. Også han er klog, og desuden kendt med verden; han har set meget, og derfor synes selv naturen hjemme at tale mere fortroligt til ham end til dem, der er blevet hjemme. Dog skyldes dette fortrin ikke kun og ikke engang først og fremmest hans rejser, det hører snarere med til det uforlignelige ved dette barn, som for eksempel anerkendes af enhver, der måske har villet efterligne hans mangfoldige hvirvlende og alligevel ligefrem vildt beherskede kunstspring fra vippen. Til kanten af vippen rækker modet og lysten, men i stedet for at springe sætter den, der ville gøre ham det efter, sig pludselig ned og løfter undskyldende armene. – Og trods alt (jeg burde jo i grunden være lykkelig over et sådant barn) er mit forhold til ham ikke lutter solskin. Hans venstre øje er en smule mindre end det højre og det blinker meget; kun en lille fejl, vist så, der oven i købet gør hans ansigt endnu mere dristigt end det ellers ville have været, og ingen ville over for hans utilnærmelige tillukkede væsen finde på at dadle dette lidt mindre, blinkende øje. Jeg, hans fader, gør det. Naturligvis er det ikke denne legemlige fejl, som gør mig ondt, men en på en måde tilsvarende lille uregelmæssighed ved hans ånd, en slags gift, der har forvildet sig i

hans blod, en vis mangel på evne til helt at fuldbyrde de livsanslæg, der alene er synlige for mig. Ganske vist gør netop dette ham på den anden side i sandhed til min søn, thi denne hans fejl er samtidig hele vor families fejl og blot ovenud tydelig hos denne søn.

Den tredje er ligeledes smuk, men det er ikke den skønhed, jeg sætter pris på. Det er sangerens skønhed; den buede mund; det drømmende blik; hovedet, der kræver et draperi som baggrund for at virke; brystet, der umådeholdent hvalver sig; hænderne, der let farer op og alt for let synker ned igen; benene, der bevæger sig skabagtigt, fordi de ikke kan bære. Og ydermere: stemmens klang er ikke fyldig; den narrer et øjeblik, får kenderen til at lytte; men den opgiver ånden kort efter. – Til trods for at det hele frister en til at stille denne søn til skue, holder jeg ham helst i det skjulte; selv trænger han sig ikke på, dog ikke fordi han kender sine mangler, men af uskyldighed. Han føler sig også fremmed i vor tid; som om han nok hørte til min familie, men tillige til en anden, der for altid er gået tabt for ham, er han ofte i dårligt humør og intet kan opmuntre ham.

Min fjerde søn er muligvis den mest omgængelige af dem alle. Som et sandt barn af sin tid, er han forståelig for enhver, han står på den grund, der er fælles for alle, og enhver er fristet til at nikke til ham. Måske skyldes det denne almene anerkendelse at hans væsen får noget let, hans bevægelser noget frit, hans domme noget ubekymret. Nogle af hans udsagn kunne man have lyst til at gentage mange gange, ganske vist kun nogle af dem, thi som helhed betragtet lider han alligevel af en alt for stor lethed. Han er som en, der beundringsværdigt sætter af, der som en svale kløver luften, men som så alligevel trøstesløst ender i det øde støv, i et intet. Sådanne tanker får mig til at miste glæden ved synet af det barn.

Den femte søn er kær og god; lovede meget mindre end han holdt; var så ubetydelig at man ligefrem følte sig ene i hans nærhed; men har alligevel opnået nogen anseelse.

Hvis man spurgte mig, hvordan det er gået til, ville jeg næppe kunne svare. Uskyld trænger måske alligevel lettest igennem elementernes rasen i denne verden, og uskyldig, det er han. Måske alt for uskyldig. Venlig over for alle. Måske alt for venlig. Jeg tilstår: jeg bliver ikke godt tilpas, når man roser ham over for mig. Det betyder jo, at man gør sig det alt for let at rose, når man roser en så åbenlyst rosværdig ung mand som min søn.

Min sjette søn lader i det mindste ved første blik til at være den mest dybsindige af dem alle. Et hængeløst hoved og dog et sludrehoved. Derfor kan man ikke sådan komme ham til livs. Er han den underlegne, så henfalder han til en uovervindelig melankoli; når han har overtaget, bevarer han det ved at snakke. Alligevel kan jeg ikke frakende ham en vis selvforfølgende lidenskab; ved højlys dag kæmper han sig ofte frem gennem tanker som i drømme. Uden at være syg – han har tværtimod et godt helbred – raver han til tider, især i skumringen, men behøver ingen hjælp, han falder ikke. Måske skyldes dette fænomen hans kropsudvikling, han er alt for stor af sin alder. Det gør ham som helhed uskøn trods påfaldende smukke enkeltheder, for eksempel hans hænder og fødder. Uskøn er i øvrigt også hans pande; såvel i huden som i knoglebygningen på en eller anden måde indskrumpet.

Den syvende søn tilhører mig måske mere end alle de andre. Verden forstår ikke at værdsætte ham; hans særlige form for vid forstår den ikke. Jeg overvurderer ham ikke; jeg ved, at han er ubetydelig nok; havde verden ingen anden fejl end den, at den ikke forstår at værdsætte ham, ville den stadig være fejlfri. Men i familien ville jeg nødig savne denne søn. Han bringer både uro og ærefrygt for overleveringen til huse, og begge dele følger han, i hvert fald efter mit skøn, sammen til et uangribeligt hele. Ganske vist ved han selv allermindst, hvad han skal stille op med det hele, han er næppe den, der får fremtidens hjul til at rulle; men dette anlæg er så opmuntrende, så håbefuldt; jeg ville ønske at han havde børn og at disse igen havde børn.

Desværre synes dette ønske ikke at skulle gå i opfyldelse. Med en for mig ganske vist forståelig, men lige så beklægtelig tilfredshed, der rigtignok står i storslået modsætning til omgivelsernes dom, driver han om for sig selv, interesserer sig ikke for piger og vil alligevel aldrig miste sit gode humør.

Min ottende søn er mit smertensbarn, og jeg kender egentlig ikke grunden til det. Han ser fremmed på mig, og dog føler jeg mig stærkt faderligt knyttet til ham. Meget er blevet bedre med tiden; men tidligere kom jeg tit til at ryste bare jeg tænkte på ham. Han går sine egne veje; har afbrudt alle forbindelser med mig, og vil vist med sin hårde pandeskal, sin lille atletiske krop – kun benene var svage da han var dreng, men det har vist rettet sig i mellemtiden – komme frem alle vegne, hvor det passer ham. Tit har jeg haft lyst til at kalde ham tilbage, spørge ham, hvordan det egentlig står til med ham, hvorfor han sådan lukker sig for sin far og hvad han i grunden har i sinde; nu nu er han nået så langt og så lang tid er der gået, nu må det være som det er. Jeg hører, at han som den eneste blandt mine sønner går med fuldskæg; pænt er det naturligvis ikke hos så lille en mand.

Min niende søn er meget elegant og har det søde blik, der er beregnet for kvinder. Så sødt, at han til tider endda kan forføre mig, som dog ved, at en våd svamp såmænd er nok til at tørre al den overjordiske glans af. Det særlige ved denne dreng er dog, at han slet ikke er ude på at forføre nogen; han ville have nok i at ligge på ottomanen hele sit liv og ødsle sit blik på loftet eller endnu hellere at lade det hvile under øjenlågene. Er han i denne foretrukne stilling, så taler han gerne og ikke dårligt, sammenfattet og anskueligt; men alligevel inden for snævre grænser; overskrider han dem, hvad der ikke kan undgås, så trange de er, bliver hans tale hel tom. Havde man noget håb om at det søvnyldte blik ville bemærke det, ville man vinke ham af.

Min tiende søn går for at være en uoprigtig karakter. Jeg vil ikke sige ham helt fri for denne fejl, heller ikke helt be-

kræfte den. Sikkert er det, at den, som ser ham komme med en højtidelighed, der langt overstiger hans alder, altid i den tæknappede diplomatfrakke, med en gammel, men ovenud omhyggeligt pudset sort hat, med det ubevægelige ansigt, den noget fremspringende hage, øjenlågene, der hvælver sig tungt over øjnene, med de to fingre, der en gang imellem føres op til munden – den som ser ham således, tænker: det er en grænseløs hykler. Men så skal man høre ham tale! Forstandigt, med omtanke, kort for hovedet, med ondskabslivlighed gennemhullende andres spørgsmål; i forbausende, selvfølgelig og glad overensstemmelse med verdensaltet; en overensstemmelse, der nødvendigvis må få halsen til at strammes og kroppen til at ranke sig. Mange, der anser sig selv for meget kloge og efter deres egen mening af den grund følte sig frastødt af hans ydre, har han i høj grad tiltrukket med sine ord. Men nu findes der også dem, der er ligeglade med hans ydre og synes at hans ord er hyklери. Jeg, som far, vil ikke afgøre sagen, dog må jeg indrømme, at de sidstnævnte bedømmere i hvert fald har krav på større opmærksomhed end de førstnævnte.

Min ellefte søn er noget sart, velsagtens den svageste blandt mine sønner; men hans svaghed bedrager; til tider kan han nemlig være kraftig og bestemt, og dog er svagheden selv da på en eller anden måde det grundlæggende. Men det er ikke nogen beskæmmende svaghed, kun noget, der tager sig ud som svaghed på denne jord. Er f. eks. flyveberedskab ikke også en svaghed, da det jo dog vil sige slingren og ubestemthed og flagren? Noget lignende ser man hos min søn. En fader glæder sig naturligvis ikke over den slags egenskaber; de går jo åbenbart ud på at ødelægge familien. Undertiden ser han på mig, som om han ville sige til mig: „Jeg vil tage dig med mig, far.“ Da tænker jeg: „Du ville være den sidste, jeg ville betro mig til.“ Og hans blik synes atter at sige: „Så lad mig da i det mindste være den sidste.“

Dette er de elleve sønner.

ET BRODERMORD

Det er klarlagt, at mordet foregik på følgende måde:

Schmar, morderen, tog henmod klokken ni om aftenen i det klare månelys opstilling på netop det gadehjørne, hvor Wese, offeret, fra det stræde, hans kontor lå i, måtte dreje ind i det stræde hvor han boede.

Kold, algenemtrængende natteluft. Men Schmar havde kun et sæt tyndt blåt tøj på; jakken var oven i købet knap pet op. Han følte ingen kulde; desuden var han stadig i bevægelse. Sit mordvåben, halvt bajonet, halvt køkkenkniv, holdt han til stadighed klar i hele dets længde. Han betragtede kniven i månens lys; æggen lynede; ikke nok for Schmar; han huggede med den mod gadens brosten, så det slog gnister; fortrød det måske; og for at gøre det godt igen strøg han den som en violinbue hen over sin støvlesål, mens han, foroverbøjet, stod på ét ben og på én gang lyttede til knivens klang mod sin støvle og henimod den skæbnesvangre sidegade.

Hvoraf kom det at rentier Pallas, der på nært hold iagttog det hele fra sit vindue på anden etage, lod alt dette passere? Hvem lodder menneskets natur! Med opslået krave, med slåbrokken spændt om sit fyldige liv stirrede han hovedrystende ned.

Og fem huse længere borte, skråt over for ham, stod fru Wese med ræveskindspelsen over sin natkjole, og kiggede efter sin mand, der i aften blev usædvanligt længe borte.

Endelig lyder dørklokken uden for Weses kontor, alt for højt af en dørklokke at være, lyder ud over byen, op mod himlen, og Wese, den flittige natarbejder, træder, stadig usynlig i dette stræde, kun bebudet af klokkesignalet, ud af

huset derhenne; straks begynder brostenene at tælle hans rolige skridt.

Pallas bøjer sig langt frem; han tør ikke gå glip af noget. Fru Wese lukker, beroliget af klokken, klirrende sit vindue. Men Schmar knæler ned; da han i dette nu ikke har andre bare steder, trykker han kun ansigt og hænder mod stenene; hvor alt andet fryser, gløder Schmar.

Lige netop dér, hvor stræderne skærer hinanden, bliver Wese stående, kun med stokken støtter han sig til det hjemlige stræde. Et lune. Nattehimlen har tiltrukket sig hans blik, det mørkeblå og det gyldne. Intetanende stirrer han op i den, intetanende glatter han håret under den løftede hat; intet rykker sammen deroppe for at advare ham mod den allernærmeste fremtid; alt bliver på sin meningsløse, uudforskelige plads. I og for sig meget fornuftigt af Wese at gå videre, men han går lige ind i Schmars kniv.

„Wese!“ råber Schmar, der står på tær med armen højt løftet og kniven skarpt sænket, „Wese! Forgæves venter Julia!“ Og fra højre i hans hals og fra venstre i hans hals og for det tredje dybt i maven stikker Schmar sin kniv. Vandrotter giver, opsprættet, en lignende lyd fra sig som Wese.

„Det var det,“ siger Schmar og kaster kniven, den overflødige blodige ballast, hen mod den nærmeste husfacade. „Hvor saligt at myrde! Hvor lettet, bevinget man bli'r af at se fremmed blod flyde! Wese, gamle natskygge, ven, stambordsfælle, du siver bort i strædets sorte grund. Hvorfor er du ikke simpelt hen en blære fuld af blod, så jeg kunne sætte mig på dig og du helt og holdent forsvandt. Det er ikke alt der går i opfyldelse, ikke alle vådrømme modnedes, din tunge rest ligger her, allerede utilgængelig for alle spark. Hvortil det stumme spørgsmål, du sådan ligger og stiller?“

Pallas, står, kæmpende med al giften i sin krop, mellem sin gadedørs to opspringende fløje. „Schmar! Schmar! Har set det hele, har intet overset.“ Pallas og Schmar måler hinanden med øjnene. Pallas tilfredsstiller det, Schmar kommer ikke til noget resultat.

Fru Wese kommer, med en folkemængde på hver side, styrtende til med ansigtet helt ældet af skræk. Ræveskindspelsen gaber op, hun kaster sig over Wese, hendes legeme i natkjolen tilhører ham, pelsen, der som en gravs grønsvær lukker sig over ægtefællerne, tilhører mængden.

Schmar bider med besvær den sidste kvalme i sig, med munden presset mod den politimands skulder, der letfodet fører ham bort.

EN DRØM

Josef K. drømte:

Det var en smuk dag og K. ville gå sig en tur. Men næppe havde han taget to skridt, før han allerede var ude på kirkegården. Der var der meget kunstfærdige, upraktisk snoede gange, men han gled hen over en sådan gang som på en rivende strøm i urokkeligt svævende holdning. Allerede på lang afstand fæstede han blikket på en nylig optastet gravhøj, som han ønskede at gøre holdt ved. Denne gravhøj udevede en næsten magisk tiltrækning på ham og han troede slet ikke at kunne nå hen til den hurtigt nok. En gang imellem kunne han knap nok se gravhøjen, den blev skjult bag faner, hvis duge bølgede og slog mod hinanden med stor kraft; man så ikke fanebærerne, men der lod til at herske megen jubel derhenne.

Medens han stadig holdt blikket rettet mod det fjerne, så han pludselig den samme gravhøj ved siden af sig, ja allerede næsten bag sig. Hastigt sprang han fra gangen ind i græsset. Vejen fossede videre under hans fod, da den satte af, så han vaklede og faldt på knæ lige foran gravhøjen. To mænd stod bag graven og holdt mellem sig en gravsten i luften; så snart K. var dukket op, stødte de stenen ned i jorden og den stod der som grundmuret. Straks trådte en tredje mand ud af buskadset, om hvem K. med det samme vidste, at han var kunstner. Han var kun klædt i et par bukser og en nødtørfugt knappet skjorte; i hånden holdt han en almindelig blyant, med hvilken han, allerede medens han nærmede sig, tegnede figurer i luften.

Med denne blyant tog han nu fat øverst på stenen; stenen var meget høj, han behøvede slet ikke at bukke sig, men måtte dog bøje sig frem, thi gravhøjen, som han ikke ville

træde på, skilte ham fra stenen. Han stod altså på tær og støttede sig med sin venstre hånd mod stenens flade. Ved et særligt fermt håndlag lykkedes det ham at frembringe guldvogstaver med denne almindelige blyant; han skrev: „Her hviler —“ Hvert bogstav stod klart og smukt, dybt ridset og i det reneste guld. Da han havde skrevet de to ord, så han tilbage på K.; K., der utålmodigt ventede på indskriftens fortsættelse, tog sig knap nok af manden, men så kun på stenen. Manden skulle virkelig til at skrive videre, men kunne ikke, der var en eller anden hindring, han lod blyanten synke og vendte sig igen om imod K. Nu så K. også på kunstneren og mærkede, at denne var i stor forlegenhed, men ikke kunne give nogen grund for det. Al hans tidligere livlighed var forsvundet. Også K. kom i forlegenhed derved, de udvekslede hjælpeløse blikke; der forelå en skrækkelig misforståelse, som ingen kunne få ud af verden. Ganske utidig begyndte nu også en lille klokke at ringe fra gravkapellet, men kunstneren gjorde fagter med sin løftede hånd og den holdt op. Efter en stund begyndte den igen; denne gang ganske sagte og brød, uden yderligere opfordring, straks af; det var som om den bare ville prøve sin klang. K. var utrøstelig over kunstnerens situation, han begyndte at græde og hulkede længe med ansigtet i hænderne. Kunstneren ventede, indtil K. var faldet til ro, og besluttede så, da han ikke fandt nogen anden udvej, alligevel at fortsætte med at skrive. Den første lille streg, han gjorde, var forløsende for K., men det var åbenbart kun med største modvilje kunstneren fik den frembragt; skriften var heller ikke så smuk længere, fremfor alt syntes der at mangle guld, bleg og usikker var stregen trukket, dog blev bogstavet meget højt. Det var et J., det var næsten allerede fuldført, da stampede kunstneren vredt med den ene fod i gravhøjen, så jorden fløj op til siderne. Endelig forstod K. ham; der var ikke længere tid til at bede ham standse; med alle sine fingre gravede han i jorden, der næsten ikke gjorde modstand; det lod til at alt var forberedt; blot for et syns skyld var der rejst en tynd jordskorpe; lige

bag den åbnede der sig med stejle vægge et stort hul, som K. sank ned i, vendt om på ryggen af en blid strøm. Men mens han dernede, endnu med hovedet løftet i nakken, allerede var blevet optaget af det uigennemtrængelige mørke, jog hans navn deroppe over stenen med mægtige prydelse.

Henrykt over dette syn vågnede han.

EN RAPPORT TIL ET AKADEMI

Høje herrer i akademiet!

De viser mig den ære at opfordre mig til at indgive rapport til akademiet om min fortid som abe.

I den forstand kan jeg desværre ikke efterkomme opfordringen. Omtrent fem år skiller mig fra mit abeliv, en tid der måske er kort målt efter kalenderen, men uendelig lang at galopere igennem sådan som jeg har gjort det, til tider ledsaget af fortræffelige mennesker, gode råd, bifald og orkestermusik, men i grunden alene, thi al ledsagelse holdt sig, for nu at blive i billedet, langt fra skranken. Denne præstation havde ikke været mulig, hvis jeg egensindigt havde villet fastholde min oprindelse og min ungdoms erindringer. Netop at give afkald på enhver form for egensindighed var det første bud, jeg havde pålagt mig selv; jeg, en fri abe, føjede mig under dette ag. Men derved blev på den anden side mine erindringer et mere og mere lukket land. Havde vejen tilbage, dersom menneskene havde ønsket det, i begyndelsen været mig mulig gennem hele den port, himlen danner over jorden, blev den nu i trit med min fremadpiskede udvikling stadig lavere og smallere; mere vel tilpas føjte jeg mig lukket inde i menneskeverden; den storm, som blæste mig i ryggen fra min fortid, lagde sig; i dag er det kun en luftning, der køler mine hæle; og hullet i det fjerne, hvor den kommer fra og som jeg i sin tid selv kom igennem, er blevet så lille, at jeg, om kræfterne og viljen overhovedet ville række til at løbe hele vejen tilbage, måtte flå skindet af kroppen for at komme igennem. Ærlig talt, så gerne jeg end vælger billeder for den slags, ærlig talt: Deres abetid, min herrer, om De har en sådan bag Dem, kan ikke ligge Dem mere fjern end min